

DE KALKGRASLANDEN OP DE WAALSE ROTSMASSIEVEN ZIJN ÉÉN VAN DE VELE NATUURGEBIEDEN DIE BESCHERMD WORDEN DOOR HET EUROPESE 'NATURA 2000'-VERDRAG. NATAGORA, DE WAALSE TEGENHANGER VAN NATUURPUNT, WERKT VOOR HET BEHEER ERVAN SAMEN MET KLIMFEDERATIES ALS HET KBF. ALS OUD-KLIMSTER EN MEDEWERKSTER VAN NATAGORA IS HÉLÈNE GHYSELINCK IDEEAAL GEPLAATST OM DE TOEKOMST VAN DE FAUNA OP EN ROND DE ROTSMASSIEVEN TOE TE LICHTEN. "WE BESEFFEN HET NAUWELIJKS, MAAR HET VERDWIJNEN VAN SOORTEN ZOU EEN ZEER GROTE IMPACT HEBBEN OP ONS BESTAAN."

NATUUR OP DE ROTSEN, NU EN IN DE TOEKOMST: NATAGORA EN KBF SLAAN DE HANDEN IN MEKAAR...

Natagora werkt al jaren aan de uitbreiding en bescherming van de kalkgraslanden, met een huidig beschermd natuurgebied van 150 hectare als voorlopig resultaat. Het is een werk van lange adem, dat niet mogelijk zou zijn zonder de samenwerking met de klimfederaties. "Waar er geklommen wordt, gaat het zeer goed met de biodiversiteit."

Hélène: Ik zelf ben specifiek verantwoordelijk voor het project 'Life Hélianthème'. Dat maakt deel uit van het 'Life'-programma, uitgaande van de Europese Gemeenschap. Met dat programma wil men zeldzame ecosystemen herstellen in de 'Natura 2000'-gebieden. Het is een netwerk van beschermde natuurgebieden over heel Europa dat twintig jaar geleden is uitgetekend om het verlies van biodiversiteit tegen te gaan. In Wallonië werd op die manier 13% van het grondgebied beschermd. Daarnaast heeft Europa het 'Life'-programma bedacht om staten fondsen te verstrekken om die gebieden in hun vroegere staat te herstellen, wat vaak nodig is. Je hebt 'Life'-projecten voor laag- en hoogveen, voor beekvalleien, ... en dus ook voor kalkgraslanden.

KBF: Wat is de rol van de klimfederaties bij de uitwerking van die projecten?

Hélène: Die rol hangt nauw samen met de milieuvergunningen, die aangevraagd moeten worden om klimroutes te installeren. Die vergunningen houden onder meer in dat klimmers het onderhoud moeten doen van de site in het kader van de biodiversiteit. Dat maakt dat waar men klimt, de biodiversiteit in stand gehouden wordt.

Het mag gezegd zijn dat binnen de wereld van de natuuronderzoekers het KBF (en het CAB, zijn Franstalige tegenvoeter) een zeer goede naam heeft. Ze respecteren het meest de vergunningen en ze zijn ook het actiefst, zowel wat klimmen betreft als qua natuuronderhoud. Ik merk er een oprechte wil op om mee te helpen en

een bijdrage te leveren aan de natuur op de sites. Als de KBF een site heeft, wordt er strikt aan de regels gehouden."

Heeft dat een grote impact op de biodiversiteit?

Hélène: Absoluut. Als we het voorbeeld nemen van Renissart... daar heb je graslanden bovenop de rotsen, op een plek waar er in feite niet geklommen wordt. Het KBF heeft er dus in feite geen voordeel bij om die graslanden te onderhouden, maar ze doen het toch. Zo krijg je daar een heel grote variatie aan soorten die zichzelf vernieuwen. Als we op zo'n plek geen onderhoud zouden doen, zou het bos het al snel weer overnemen. De diversiteit aan planten, vlinders, reptielen, ... is in die zin te danken aan de vrijwilligers van het KBF. Hun beheer heeft een heel grote impact.

Bovendien zijn dat soort plaatsen vaak erg moeilijk bereikbaar voor ons, omdat we onvoldoende klimervaring hebben. Dat maakt dat de samenwerking tussen klimmers en natuuronderzoekers zeer doeltreffend is. Op termijn hopen we dan ook om dit soort samenwerkingen verder uit te breiden. Er zijn andere rotsmassieven die vrij dringend een onderhoud zouden kunnen gebruiken, voor ze volledig worden ingenomen door bossen en de soorten daar verdwijnen. Maar voor natuuronderzoekers, die geen kennis hebben van klimtechniek, is zoiets veel te gevaarlijk om te ondernemen.

Hoe ver gaat de huidige samenwerking tussen het KBF en Natagora? Assisteren jullie klimmers bij het natuurbeheer?

Hélène: Momenteel is er nog geen directe interactie tussen Natagora en de KBF. De KBF doet zo'n onderhoud puur op basis van wat hen opgelegd is in de vergunningen. Alle klimsites hebben zo'n vergunning nodig en ze wordt opgesteld door de DNF (Département de la Nature des Forêts et du Bois) op de advies van de wetenschap (Naturel). Zij krijgen de aanvragen voor de vergunningen binnen, analyseren de sites vanuit een biologisch perspectief en

bepalen welke handelingen er al dan niet mogen gebeuren. In het algemeen bepaalt DEMNA dus de regels van onderhoud en legt ze eventueel beperkingen op aan de klimmers. Dat er slechts 50 in plaats van 95 routes mogen worden gebouwd, bijvoorbeeld, zoals in Renissart bij Holton het geval was. Er zijn minstens twintig routes verloren gegaan op twee massieven omdat er een corridor moest opgehouden worden waar de vegetatie zich langs kon ontwikkelen. En daarbovenop is er ook opgelegd dat de kalkgraslanden bovenop de massieven ook moeten onderhouden worden.

Af en toe komt er dus wel iemand van ons kijken hoe het onderhoud precies wordt aangepakt, maar er is momenteel nog geen directe interactie. En dat is iets waarvan ik vind dat we het verder moeten ontwikkelen. Het kan heel tof zijn om vrijwilligers van Natagora en vrijwilligers van het KBF of andere klimverenigingen samen te laten werken en van elkaar te laten leren. Zij kunnen ons leren hoe je al klimmend aan onderhoud doet, wij kunnen hen meer leren over de natuur.

KBF: Gaat zo'n samenwerking er ook echt komen?

Hélène: Ik denk het wel, ja. Met betrekking tot het 'LIFE'-project houden we ons vooral bezig met de kalkgraslanden. Die bevinden zich meestal op de plateaus bovenop de rotsen, maar we werken daarbij ook rond de begroeiing op de rotswand zelf. In dat kader gaan we volgend jaar op 25 mei een bijeenkomst organiseren met lesgevers van klimscholen, natuurgidsen en rotsklimmers om eens onze visie op de rotsmassieven uit te leggen. 's Ochtends willen we hen een beeld geven van hoe wij die rotsen zien: niet als een 5A- of een 5B-route, maar als welbepaalde biotopen, als barsten met die of die zeldzame begroeiing,... In de namiddag willen we het echt hebben over de herkenning van planten. Niet te veel in detail, want dan wordt het moeilijk om te onthouden, maar we willen op zijn minst de aanwezige diversiteit tonen en uitleggen wat er kwetsbaar of zeldzaam is. We willen ook benadrukken dat klimmen en natuur

perfect kunnen samengaan, zolang het op een goede manier wordt benaderd.

Samen met die bijeenkomst willen we ook een kleine gids uitbrengen om planten mee te herkennen. Een 40 à 50-tal planten in een brochure op zakformaat die klimmers bij zich kunnen hebben op de rotsen. We willen klimmers zo de kans te geven de natuur te bewonderen en er nog meer van te kunnen genieten. Want ik ben ervan overtuigd dat alleen al het feit dat je een bepaalde plant mooi vindt, er al voor zorgt dat je er meer op let. We willen aantonen dat er het hele jaar door al bewoners zijn op de rotsen, terwijl klimmers er maar een paar keer per jaar aanwezig zijn en dat het dus de moeite loont om te letten op de levensvormen die daar permanent aanwezig zijn.

Momenteel wordt het natuurbeheer, zoals ik al aanhaalde, vooral geregeld door vergunningen en verplichtingen. Wij zouden graag op het punt komen dat er werkelijk een ontmoeting en interactie ontstaat tussen de klimmers en de natuurliefhebbers. Opdat ze elkaar ook beter leren kennen: waarom klimmers liever buiten klimmen dan binnen, wat hun motivatie is en waarom natuurliefhebbers op hun beurt een bepaalde plant absoluut willen behouden.

KBF: Zorgen de klimmers door het plaatsen van routes anderzijds ook niet voor schade aan de natuur?

Hélène: Op dat vlak is het belangrijk aan te geven dat elk scheurtje in de rotswand waarin zich ook maar een fractie aarde verzameld, voldoende is om vegetatie op te doen ontkiemen. Dat zijn vaak zeer zeldzame en kwetsbare planten die enkel op die plek groeien. Als je dan zo'n plekje hebt in een rots waar op één vierkante centimeter een uiterst zeldzame plant groeit en er wordt vier keer op getrapt, dan is het daarmee gedaan natuurlijk. Er zijn echt planten die enkel kunnen groeien op rotsmassieven en voor die soorten kan dat erg gevaarlijk zijn, het kan het einde van die soort betekenen in heel

NATAGORA:
"WAAR ER GEKLOMMEN
WORDT, GAAT HET ZEER GOED
MET DE BIODIVERSITEIT..."

gevaarlijk zijn, het kan het einde van die soort betekenen in heel Wallonië. Door plaats te laten tussen de verschillende routes kan zo iets wel worden voorkomen. Zo blijven bepaalde zones onbetreden. Sinds het invoeren van de vergunningen gebeurt dat effectief, maar het spijtige is voor mij dat het op die manier van bovenaf opgelegd wordt.

Het is volgens mij eigen aan de menselijke natuur om alles te willen exploiteren, terwijl je ook ruimte zou kunnen laten aan andere levensvormen. Ik vind dat we niet mogen vergeten dat we op deze planeet niet alleen zijn, dat er ook nog andere soorten leven en dat we uit dezelfde evolutie voortkomen als de bomen of kruiden en dat we niet superieur zijn aan één van die soorten.

We zijn één soort tussen vele anderen en een goed functionerend ecologisch systeem is ook in ons voordeel. Neem de bijen, die zeer belangrijke bestuivers zijn. Als de bijen verdwijnen, verdwijnen ook de appels. Als we appels gaan kopen in de supermarkt zijn we er ons niet meer van bewust dat een appel van een boom komt en dat die boom bloemen heeft die eerst bestoven moeten worden. We hebben geen direct contact meer met onze natuurlijke omgeving en ik denk dat dat er toe bijdraagt dat we zo weinig respect en nederigheid meer tonen voor de natuur die ons omringt. Vanuit Natagora proberen we dat denkkader weer te herstellen, op alle domeinen natuurlijk. En bij de klimmers is die verbondenheid met de natuur al sterk aanwezig.

Tekst: Louis De Geest / Luc Vandenbosch

Fotos: Hélène Ghyselincx

